

Bakgrunn for vedtak

Uttak av vann fra Kaldvella til
produksjon av fisk til
kultiveringsformål og tilrettelegging
for fiskevandring

Melhus kommune i Trøndelag fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver AS Settefiskanlegget Lundamo >
Referanse 201837566-19
Dato 02.03.2021
Ansvarlig Gry Berg
Saksbehandler Ellen Lian Halten

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9

7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B

6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Innhold

1	SAMMENDRAG	1
2	SØKNAD.....	2
3	HØRING OG DISTRIKTSBEHANDLING.....	9
4	NVES VURDERING	14
5	NVES KONKLUSJON	19
6	FORHOLDET TIL ANNET LOVVERK	20
7	MERKNADER TIL KONSESJONSVILKÅRENE ETTER VANNRESSURSLOVEN	21
8	VEDLEGG.....	22

1 Sammendrag

AS Settefiskanlegget Lundamo søker om tillatelse til gjennomsnittlig vannuttak fra Kaldvella på 51 l/s og maksimalt vannuttak på 66 l/s, til landbasert oppdrett (akvakultur). Det er også søkt om tillatelse til å tilrettelegge for fiskevandring.

Melhus kommune, Statsforvalteren i Trøndelag, Trøndelag fylkeskommune og Mattilsynet er alle positive til tiltaket.

Nedre terskel ved inntakskonstruksjonen skal fjernes. Det skal etableres fiskepassasje slik at fortrinnsvis sjørret, men også laks kan passere øvre terskel ved inntakskonstruksjonen til kultiveringsanlegget. Cirka 5,3 km elvestrekning i øvre del av Kaldvella vil bli tilgjengelig som gyte- og oppvekstområde for anadrom laksefisk. Dette er det største enkelttiltaket for å bedre forholdet for sjørret i Gaulavassdraget. Tillatelse til vannuttak fra Kaldvella vil formalisere driften ved kultiveringsanlegget.

Gaulavassdraget er både verna vassdrag og nasjonalt laksevassdrag. De omsøkte tiltakene vil styrke verneverdier i vassdraget og kan bidra til økt rekruttering av laks. Etter en helhetsvurdering mener NVE at tiltaket er positivt for ivaretagelse av verneverdiene til Gaulavassdraget og ikke i konflikt med beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag, jf. vannressursloven §§ 35 og 35a.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE mener at tiltaket vil ivareta verneverdier i vassdraget og ikke er i konflikt med beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag, jf. vannressursloven §§ 35 og 35a. NVE gir AS Settefiskanlegget Lundamo tillatelse etter vannressursloven § 8 til fortsatt drift av kultiveringsanlegget (settefiskanlegget) avd. Ler med vannuttak fra Kaldvella. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

2 Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra AS Settefiskanlegget Lundamo AS, datert 17.6.2020:

Søknad om konsesjon for uttak av vann til landbasert oppdrett (akvakultur) og tilrettelegging for fiskevandring ved Settefiskanlegget Lundamo avd. Ler

Settefiskanlegget på Ler ønsker å utnytte vannet i Kaldvella i Melhus kommune i Trøndelag fylke, samt tilrettelegge for fiskevandring forbi anleggets vanninntak. Det søkes herved om følgende tillatelser:

Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å ta ut inntil 4 m³/min (66 l/s) fra Kaldvella og et maksimalt gjennomsnittlig uttak over året på 3,1 m³/min (51 l/s) til Settefiskanlegget Lundamo avd. Ler*
- å tilrettelegge for fiskevandring forbi settefiskanleggets vanninntak*

Nødvendig opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning som er utarbeidet av Asplan Viak AS.

Søker har i tillegg disse kommentarene angående fremtidig drift og produksjonsbehov for kultiveringsanlegget:

«Myndighetenes revisjoner av kraftregulantenens utsettingspålegg både for laks og ørret pågår og tidligere utstedte utsettingspålegg endres til andre biotopfremmende tiltak for fisk.

Når det gjelder framtidig ørret-produksjon er følgende status:

- Ørret til Selbu/Nea og Tydal pågår til og med 2021*
- Ørret til Bymarka (Trondheim) fortsetter inntil videre*
- Ørret til Storvatnet (Rissa) fortsetter inntil videre. Regulant er muntlig informert om at Fylkesmannen i Trøndelag sannsynligvis vil gi varsel om at utsettingspålegget opphører*
- Reetablering av ørret i vatna i Bymarka som ble rotenonbehandlet i 2016 pågår*
- Sjøørret til Nidelva pågår til og med 2022*

Når det gjelder framtidig produksjon av laks er følgende status:

- Laksesmolt til Gaula (Lundesokna) og Søa pågår inntil videre. Vilårsrevisjon er åpnet for begge konsesjonene og framtidig utsettingspålegg er en del av prosessen.*
- Levering av Lakserogn til Mossa (Mosvik klekkeri) pågår inntil videre.*

Om vilårsrevisjonen konkluderer med opphør av gjeldende pålegg i Gaula og Søa vil det trolig ikke være grunnlag for videre drift. Det er på det nåværende tidspunkt derfor svært stor usikkerhet om det er grunnlag for videre drift etter årene 2022/2023.»

2.1 Hoveddata for AS Settefiskanlegget Lundamo avd. Ler

Settefiskanlegges avd. på Ler, hoveddata		
TILSIG		Hovedvannkilde - Kaldvella
Nedbørfelt	km ²	16.4
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	15.5
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	29.9
Middelvannføring normalår	l/s	492
Middelvannføring tørrår	l/s	406
Alminnelig lavvannføring	l/s	195
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	194
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	193
ANLEGGET		
Inntak	moh.	113 (hovedinntak)
Avløp	moh.	103 (hovedavløp)
Lengde på berørt elvestrekning	m	Sekundærinntak til hovedavløp: 770 m Hovedinntak til hovedavløp: 190 m
Total lengde på vannledninger	m	975 (målt fra kart)
Lengde på kanal	m	6
Antall vannledninger	stk	5 + betongkanal
Vannledning, diameter	mm	100 til 300
Total lengde på avløpsledninger	m	58
Antall avløpsledninger	stk	4
Avløpsledning, diameter	mm	160 til 600
Maksimal kapasitet på rør	m ³ /s el. l/s	Ukjent
Dagens vannuttak ved full drift	l/s	120
Planlagt vannuttak (etter 2021)	mill m ³ /år	1.62
Planlagt maksimalt vannuttak (etter 2021)	l/s	66
Planlagt minstevannføring, sommer	m ³ /s el. l/s	ikke fastsatt
Planlagt minstevannføring, vinter	m ³ /s el. l/s	ikke fastsatt
Antall smolt/fisk (etter 2021)	stk	25.000 Laksesmolt til Gaula og Sjøa 10.000 ørret til Bymarka inkl stamfiskhold Stamfiskhold Mossa

Tabell 1: Hoveddata for AS Settefiskanlegget Lundamo

2.2 Om søker

AS Settefiskanlegget Lundamo ble stiftet 8.11.1963. Dagens aksjonærer er TrønderEnergi AS, Nord-Trøndelag AS, Statkraft, Trondheim Omland Fiskeadministrasjon (TOFA), Driva Kraftverk og Kraftverkene i Orkla. Kultiveringsanlegget produserer i hovedsak fisk for kraftverksregulantene i Midt-Norge i forbindelse med kompensasjonsutsettinger i regulerte vassdrag. Selskapet har kombinasjonsdrift med anlegg på to lokaliteter; på Ler er det vinteranlegg med stamfiskhus og klekkeri, og på Lundamo er det sommeranlegg. Anlegget på Ler tar vann fra Kaldvella, mens anlegget på Lundamo tar vann fra Lundesokna. Søknaden gjelder anlegget på Ler.

2.3 Beskrivelse av området

Kultiveringsanlegget ligger ved Kaldvella, i Kaldvelladalen i Melhus kommune, Trøndelag fylke. Dalføret går i nordøst-sørvestlig retning og henger naturlig sammen med enden av Selbusjøen og strekningen mellom Ler og Hovin i Gauldalen. I luftlinje er det cirka 3 km til Ler sentrum. Inntakene til anlegget er i Kaldvella, og fra oppkomme av grunnvann. Området rundt anlegget er skogkledd med lauvskog, og ellers preget av inngrep som veg, skytebane, masseuttak, landbruksdrift og spredt bolig- og gårdsbebyggelse.

Kaldvella har sitt utspring fra Svartkaldvellavatnet og renner nordover mot Langvatnet før løpet bøyer av mot sørvest. Her graver elva seg ned i fremste delen av en breelvdeltaavsetning og danner en imponerende ravine. Vannet fra Langvatnet kommer fram i kilder nede i ravinen og bidrar til Kaldvellas vannføring. Kaldvella skiller seg ut fra de andre vassdragene i området ved at den har kildeopprinnelse.

Kaldvella er sideelv til Gaula. Gaulavassdraget ble vernet i 1986 etter Verneplan for vassdrag III. Vassdraget har utløp til Trondheimsfjorden.

2.4 Om anlegget og planer for ombygging

2.4.1 Terskler og inntakskonstruksjon

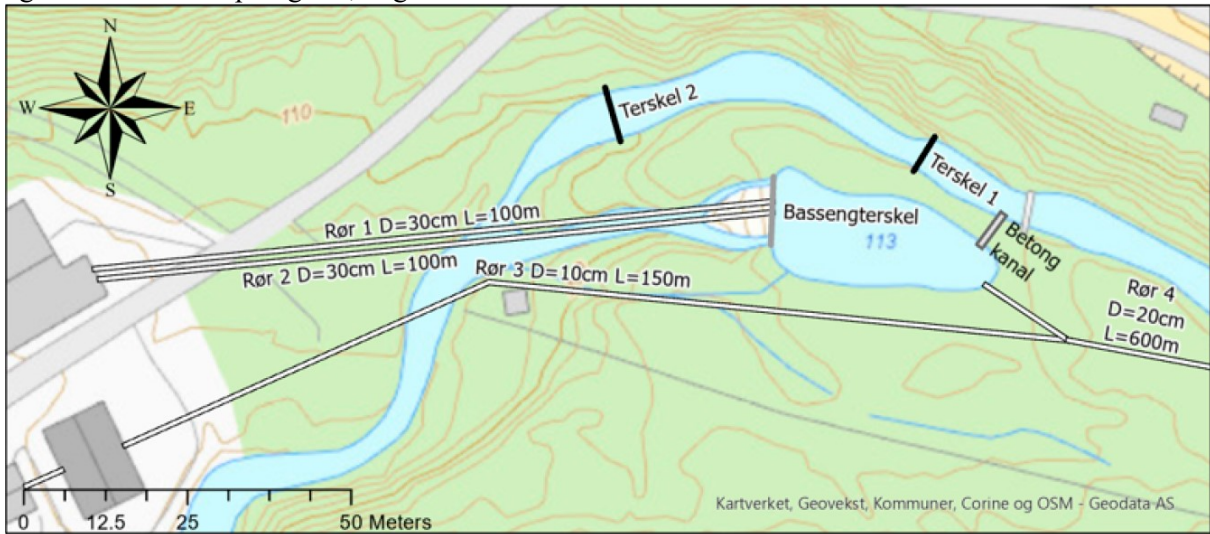
Hovedinntaket til kultiveringsanlegget er plassert i et basseng, hvor to rør med diameter på 30 cm fører vannet til anlegget. Vann fra Kaldvella føres til bassenget gjennom en betongkanal, hvor mindre variasjoner i vannføring i elva utjevnes med en terskel rett nedstrøms kanalen (øvre terskel/terskel 1). Terskelen nedstrøms dette (nedre terskel/terskel 2) er ikke tilknyttet anlegget. Denne ble etablert i tilknytning til et gammelt kraftverk som er revet, og har i dag ingen funksjon. Tersklene ligger med 50 meters mellomrom.

Sekundærinntaket er plassert ca. 650 meter oppstrøms hovedinntaket, hvor vannet føres igjennom et rør med diameter på 20 cm (Rør 4) som følger elveløpet. Vannet føres så videre både til anlegget gjennom et rør med diameter på 10 cm (Rør 3) og til bassenget (antatt diameter på 10 cm). Det er ingen terskel eller vandringshinder i tilknytning til sekundærinntaket.

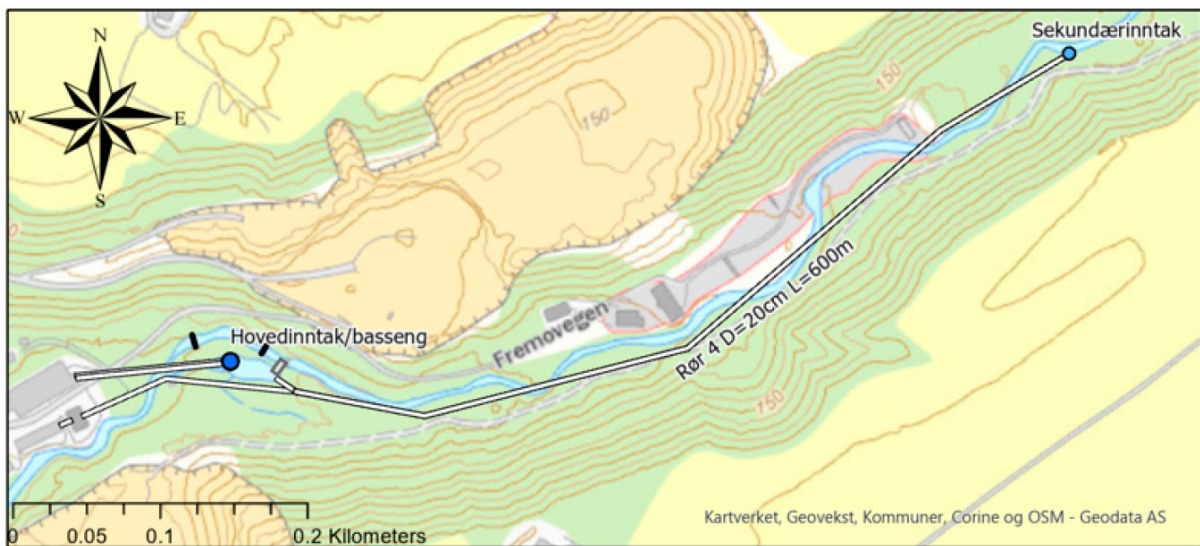
Kultiveringsanlegget har også etablert vanninntak i et oppkomme. Oppkommet ligger ca. 130 meter nedstrøms sekundærinntaket, og er koblet på vannledningen som går fra sekundærinntaket og ned til kultiveringsanlegget. Denne vannkilden er ikke i bruk, men anses som en supplerende kilde dersom det skulle være behov.

Ifølge søknaden skal ikke dagens inntakskonstruksjoner og vannledninger endres. Hovedinntak og sekundærinntak (inkludert oppkomme) i Kaldvella, vannledningene, inntaksbassenget, betongkanalen

og tersklene er vist på figur 1,2 og3 under.

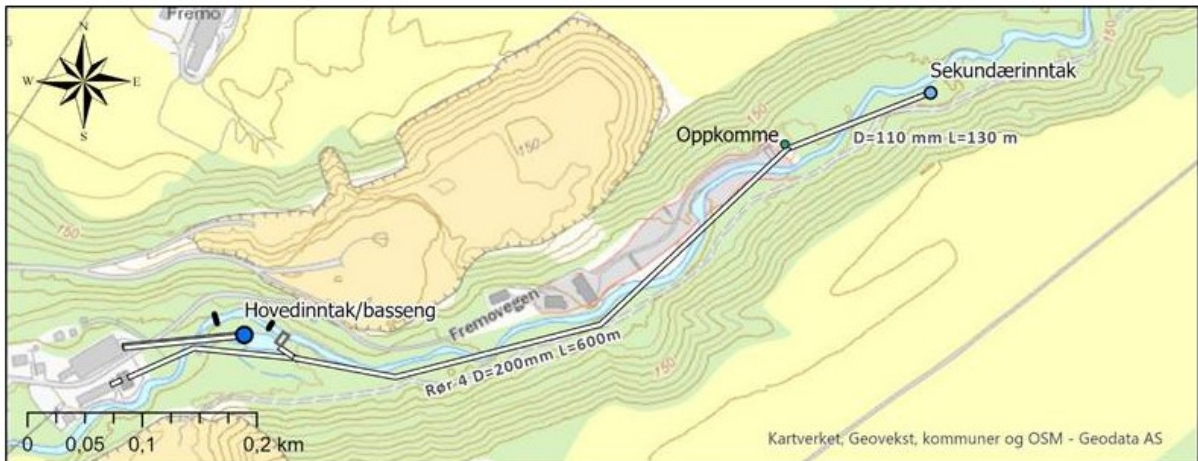

Figur 1: Kart som viser hovedinntaket, tersklene og deler av vannledningene tilhørende sekundærinntaket til kultiveringsanlegget (kilde: konsesjonssøknad datert 17.6.2020).

Figur 2: Kart som viser hovedinntaket og sekundærinntaket og vannledninger til kultiveringsanlegget (kilde: konsesjonssøknad datert 17.6.2020).

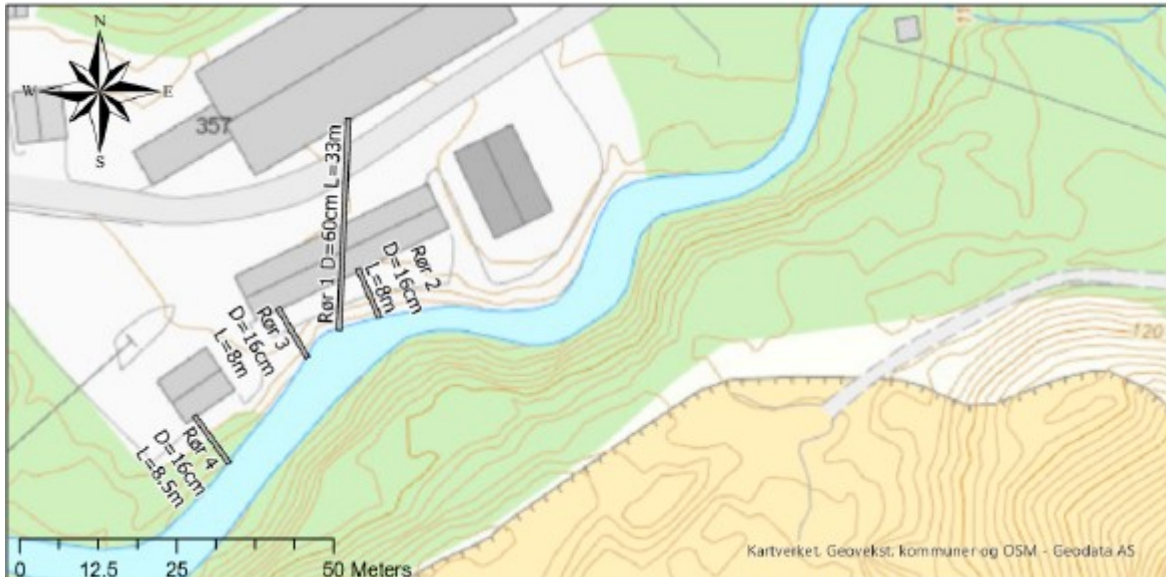

Figur 3: Kart som viser hovedinntak og sekundærinntak med tilhørende vannledninger. I tillegg er oppkomme inntegnet. Oppkommet er ikke i bruk som vannkilde.

2.4.2 Avløp

Kultiveringsanlegget har avløp til Kaldvella. Avløpsvann føres til Kaldvella gjennom en hovedavløpsledning med diameter på 600 mm (Rør 1) og tre mindre avløpsledninger med diameter på 160 mm (Rør 2, 3 og 4), se figur 4 under. Avløpsledningene er nedgravd.

Dagens anlegg, som beskrevet over, vil fortsatt brukes, og det vil ikke foretas ytterligere tekniske inngrep i forbindelse med avløpet fra settefiskanlegget.

Figur 4: Kart som viser oversikt over avløpsarrangement til kultiveringsanlegget (kilde Asplan Viak/konsesjonssøknaden datert 17).

2.4.3 Driften av anlegget

AS Settefiskanlegget Lundamo har kombinasjonsdrift. Fra ca. 20 mai hvert år flyttes fisk fra vinteranlegget på Ler til sommeranlegget på Lundamo, og blir der til ca. 25 september. Høstutsetting av ørret foregår fra Lundamo. Det er dermed mye mindre fisk som skal tilbake til vinteranlegget på Ler.

Fisk kan ikke lengre flyttes mellom kultiveringssoner. Kultiveringsanlegget kan derfor kun levere fisk for utsetting til vannforekomster i vannområde Gaula. Dette har medført at driften ved anlegget har blitt redusert de siste årene.

Statsforvalteren i Trøndelag har gitt Statkraft AS dispensasjon til å bruke kultiveringsanlegget til produksjon av ørret for utsetting i Neavassdraget, til og med året 2021, selv om anlegget ligger i en annen kultiveringszone. Etter 2021, vil imidlertid produksjonen reduseres som følge av at denne dispensasjonen går ut. Produksjonsbehov i dag, og antatt fremtidig produksjonsbehov er beskrevet i tabell 2.

Kunde	Produksjonsbehov i dag (2020)	Fremtidig produksjonsbehov (etter 2021)
Statkraft	3 000 stk sjøørretsmolt til Nidelva. 32 000 stk 2-somrig ørret til Selbusjøen/Neavassdraget, Stugusjøen og Essandsjøen.	Produksjonen til Nea-vassdraget opphører i 2021 Statkraft ønsker å avvikle den frivillige utsettingen av 3 000 sjøørret-smolt.
TrønderEnergi Kraft (TEK)	15 000 stk 2-års laksesmolt til Gaula. 5 000 stk 2-års laksesmolt til Sjøa. 500 stk ørret >30 cm til Storvatnet Rissa	Foreløpige signaler er at utsettingspålegget til Gaula og Sjøa henger i en tynn tråd. Det er derfor usikker status på dette etter 2021, - men foreløpig legges produksjonsplaner for at dette skal videreføres. Ørret til Storvatnet i Rissa fortsetter inntil videre, men regulanten er muntlig informert om at Fylkesmannen i Trøndelag sannsynligvis vil gi varsel om at utsettingspålegget opphører.
TOFA	ca 1 300 stk 3-somrig ørret til Bymarka ca 800 stk 2-somrig ørret til Bymarka ca 7 000 stk 1-somrig ørret til Bymarka	TOFA og Trondheim kommune trenger ørret til Bymarka i forbindelse med re-etableringen av bestander etter rotenonbehandlingen i 2016, og for å opprettholde et attraktivt fiske i de sentrumsnære byvannene.
NTE	80 000 stk lakserogn til Mosvik klekkeri.	Foreløpig signaler tyder på at NTE ønsker å fortsette stamfiskhold.

Tabell 2: Settefiskanleggets produksjonsbehov i dag og fremtidig produksjonsbehov.

Som det fremgår av tabell 2, vil fremtidig produksjonsbehov reduseres betraktelig etter 2021, og anleggets videre drift er usikker. Oppsummert er fremtidig produksjonsbehov estimert til følgende:

- 25 000 laksesmolt til Gaula og Sjøa (meget usikkert om det blir opprettholdt videre)
- 10 000 ørret til Bymarka inkl. stamfiskhold
- stamfiskhold Mossa

2.4.4 Vannbehov

Kultiveringsanlegget registrerer manuelt vannforbruk per kar i vinteranlegget på Ler. Ved full drift i dag er vannbehovet ved anlegget 120 l/s (7,2 m³/min).

Etter 2021 er det sannsynlig at driften ved sommeranlegget på Lundamo opphører og all produksjon vil skje ved anlegget på Ler. Kultiveringsanlegget beskriver fremtidig vannbehov slik: «Ved å kun benytte produksjonsavdelingen på Ler etter 2021, og samtidig ta forbehold om at det fremdeles skal produseres laksesmolt til Gaula og Sjøa samt ørret til Bymarka i forbindelse med re-etablering av vatna etter rotenonbehandlingen i 2016 og stamfiskhold for Mossa, kan fremtidig vannbehov estimeres til følgende: 66 l/s fra januar til 20.mai, 31 l/s fra 20.mai til 1. september, og 52 l/s fra 1.september til januar. Se detaljer i tabell 3 til tabell 5, og samlet oppsummering i tabell 6.»

	l/min	Antall kar	Vannbehov l/min	Vannbehov l/sek
Betongkar	280	12	3 360	
2 etg	42	6	252	
Stamfiskkar	84	4	336	
Totalt			3 948	66

Tabell 3: Estimert fremtidig vannbehov fra januar til 20 mai (etter 2021).

	l/min	Antall kar	Vannbehov l/min	Vannbehov l/sek
Betongkar	280	4	1 120	
2 etg	42	9	378	
Stamfiskkar	84	4	336	
Totalt			1 834	31

Tabell 4: Estimert fremtidig vannbehov fra 20. mai til 1. september (etter 2021)

	l/min	Antall kar	Vannbehov l/min	Vannbehov l/sek
Betongkar	280	9	2 520	
2 etg	42	6	252	
Stamfiskkar	84	4	336	
Totalt			3 108	52

Tabell 5: Estimert fremtidig vannbehov 1. september til januar (etter 2021).

Sesong		Antall dager	Vannbehov		
fra	til		[m ³ /min]	[l/s]	[mill m ³]
1. jan	19. mai	139	4.0	66	0.79
20. mai	31. aug	104	1.9	31	0.28
1. sep	31. des	122	3.1	52	0.55
Hele året		365	3.08	51	1.62

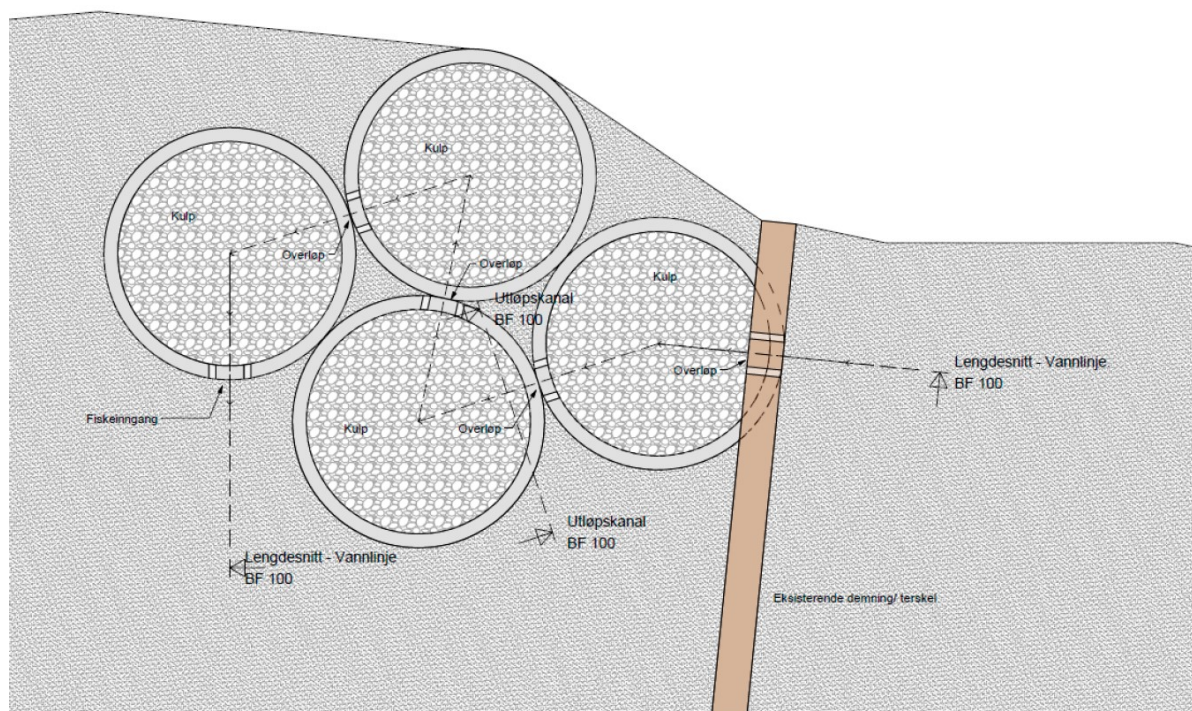
Tabell 6: oppsummering av fremtidig vannbehov (etter 2021).

2.5 Tilrettelegging for fiskevandring

Terskel 2 er en rest av et gammelt kraftverk og har i dag ingen opplagt funksjon. Terskelen skal fjernes. Ingen andre tiltak er nødvendig for å sikre fiskevandring i denne delen av Kaldvella.

Terskel 1 er en del av inntakskonstruksjonen til kultiveringsanlegget og skal beholdes. AS Settefiskanlegget Lundamo skal etablere fiskepassasje forbi terskelen. Hovedfunksjonen til denne fiskepassasjen er at gytefisk skal vandre forbi terskelen, som en transportetappe, for å gjøre 24 000 m² med gyte- og oppvekstareal oppstrøms, tilgjengelig for anadrom fisk.

Kultiveringsanlegget planlegger en enkel trappeløsning ved terskel 1 (øvre terskel), enten med blokker av naturstein anlagt som en bratt celleterskel forbi tersklene, eller anlegge fisketrapp ved bruk av vertikale betongringer med spalter, se figur 5 under.

Figur 5: Plantegning for fiskepassasje.

2.6 Forholdet til offentlige planer

2.6.1 Verneplan for vassdrag

Gaulavassdraget ble vernet i 1986 gjennom Verneplan III for vassdrag.

2.6.2 Nasjonale laksevassdrag

Gaulavassdraget er et nasjonalt laksevassdrag

3 Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut digitalt til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 5.11.2020 sammen med representanter for søkeren. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Melhus kommune, ved Formannskapet, fattet den 29.9.2020 følgende vedtak:

«Melhus kommune stiller seg positiv til fjerning av vandringshinder for laksefisk i Kaldvella. Kommunen anbefaler at det stilles følgende vilkår i konsesjonen for å sikre et langsiktig perspektiv innen miljøforvaltningen:

- *Sideløp til terskler anbefales åpnet hvis settefiskanlegget legger ned driften.*
- *Øvre terskel anbefales åpnet hvis settefiskanlegget legger ned driften*
- *Lakse-trapp bør utføres i klimanøytrale materialer.»*

Statsforvalteren i Trøndelag (tidligere Fylkesmannen i Trøndelag) uttaler følgende i brev av 28.9.2020:

(.....)

«Klima- og miljøavdelingens vurdering

Anadrom laksefisk kan i dag vandre fra Gaula og fram til vanninntaket til settefiskanlegget, som dermed utgjør et vandringshinder.

Tiltak som gjør det mulig med fiskepassasje forbi vanninntaket til kultiveringsanlegget og forbi neste barriere, vil medføre at 24 000 m² gyte- og oppvekstareal blir tilgjengelig, og vil derfor være gode tiltak for Kaldvella, jf. intensjonen i vannforskriften om å oppnå god økologisk tilstand.

Vannkvaliteten i Kaldvella anses ifølge Vann-nett som god, i alle fall oppstrøms kultiveringsanlegget.

Ifølge Vann-Nett er det i Kaldvella også påvirkning fra jordbruk, avløp samt fra utslipp fra kultiveringsanlegget.

Klima- og miljøavdelingen har ingen merknader til konsesjonssaken.

Fylkesmannen vil som sektormyndighet for utslipp fra akvakulturanlegg følge opp dette.»

Trøndelag fylkeskommune uttaler dette i brev av 22.9.2020:

«Det søkes om konsesjon til uttak av 66 l/s vann fra Kaldvella til drift av kultiveringsanlegg. Dette uttaket er lavere enn vannuttaket i dag. Det er også søkt om tilrettelegging for fiskevandring ved kultiveringsanlegget på Ler, Melhus kommune. Det er i dag to terskler i Kaldvella som forhindrer sjørret for å vandre oppover elva. Det ene anlegget er i forbindelse med inntakskonstruksjonen til kultiveringsanlegget, det andre er et gammelt kraftverk som skal rives. Det er i forbindelse med inntakskonstruksjonen det søkes om tilrettelegging for fiskevandring.

Trøndelag fylkeskommune er vannregionmyndighet, og følger opp regional vannforvaltningsplan. Denne er utarbeidet i henhold til vannforskriften, og setter konkrete miljømål for alt vann i Trøndelag. Miljøtilstanden til Kaldvella er klassifisert som dårlig (økologisk tilstand). Fysiske inngrep, mer spesifikt fiskevandringshinder, blir ansett som den største påvirkningen. Fylkeskommunen er positiv til tiltaket da det vil gi sjørret tilgang til gyte- og oppvekstområde som tidligere har vært stengt.

Ved gjennomføring av tiltaket må det være fokus på kvalitetssikker utforming av fisketrappene. Det vil blant annet si riktig høydeforskjell samt vanndybde i bassenget. I tillegg må det sikres en toveis fiskevandring, både oppvandring og nedvandring. For uttak av vann til kultiveringsanlegget er det viktig at vannføringen i elven ikke blir betydelig påvirket. Hvor høy vannføring Kaldvella har fremkommer ikke i søknaden, men fylkeskommunen forutsetter at minstevannføring for fisk blir ivaretatt. Dette gjelder også tørrværsperioder.»

Fylkeskommunen vurderer ut ifra foreliggende plan ikke noen stor fare for forringelse av vannkvalitet i Kaldvella. Dette gitt at overnevnte momenter blir tatt hensyn til.

Mattilsynet uttaler følgende i brev av 29.9.2020:

«Mattilsynet ser det som positivt at det legges til rette for fiskevandring forbi vanninntaket til AS Settefiskanlegget Lundamo avd. Ler. Tiltaket vil være positivt for miljøtilstanden i vassdraget.

Vi gjør oppmerksom på at tiltaket medfører at settefiskanlegget omfattes av krav om desinfeksjon av inntaksvannet. Se § 59 i akvakulturdriftsforskriften:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2008-06-17-822?q=akvakulturdriftsforskriften>

§ 59. Vanninntak, vannkilde og avløp

Vanninntak til settefisk og kultiveringsfisk skal være sikret mot inntak av villfisk.

Vanninntak fra ferskvann til settefisk og kultiveringsfisk skal behandles og kontrolleres i henhold til krav fastsatt i forskrift 20. februar 1997 nr. 192 om desinfeksjon av inntaksvann til og avløpsvann fra akvakulturrelatert virksomhet dersom det er oppgang av anadrom fisk i vannkilden, annen akvakulturrelatert virksomhet i vannkilden, eller avløp fra slik virksomhet til vannkilden.

Avløp fra settefisk skal gå direkte til sjø. Mattilsynet kan tillate avløp til ferskvann og sette nødvendige vilkår for slik tillatelse.

For akvakulturanlegg som ble etablert før 1. januar 2001 kan det gis dispensasjon fra andre ledd.

Tiltaket er vurdert i forhold til grunnvannsressursen på Fremo, der både Fremo vannverk og Klæbu vannverk har etablert grunnvannsbrønner. Vurderinger utført av Asplan Viak konkluderer med at tilrettelegging for fiskevandring ikke vil påvirke grunnvannsressursen.

Det kan likevel finnes private vannforsyninger samt enkeltvannforsyninger som kan bli direkte eller indirekte berørt. På generelt grunnlag viser vi til følgende:

- Det bør gjøres en vurdering opp mot vannforskriften § 17. Vann som brukes til uttak av drikkevann.

Ut over ovennevnte punkter har vi ingen merknader til høringen som angår våre saksområder.»

Søker uttaler følgende i brev av 2.12.2020:

«Settefiskanlegget Lundamo sendte 17. juni søknad til NVE om konsesjon for uttak av vann til landbasert oppdrett og tilrettelegging for fiskevandring ved Settefiskanlegget Lundamo avd. Ler. Søknaden ble utarbeidet av Asplan Viak med bakgrunn i det kunnskapsgrunnlaget som forelå våren 2020 om framtidig produksjonsbehov.

I sakens anledning har det kommet høringsinnspill fra Mattilsynet, Melhus kommune, Trøndelag fylkeskommune og Fylkesmannen i Trøndelag.

Vår kommentar til høringsspillene

Vi registrerer at alle høringsparter stiller seg positiv til tiltaket.

Status - framtidig drift og produksjonsbehov

Som NVE er kjent med blir framtidig drift vesentlig redusert de nærmeste årene.

Myndighetenes revisjoner av kraftregulantenens utsettingspålegg både for laks og ørret pågår og tidligere utstedte utsettingspålegg endres til andre biotopfremmende tiltak for fisk.

Status – framtidig produksjon av ørret:

- Ørret til Selbu/Nea og Tydal pågår til og med 2021
- Ørret til Bymarka (Trondheim) fortsetter inntil videre
- Ørret til Storvatnet (Rissa) fortsetter inntil videre, -revisjon er igangsatt
- Reetablering av ørrets i vatna i Bymarka som ble rotenonbehandlet i 2016 pågår
- Sjøørret til Nidelva pågår til og med 2022

Status - framtidig produksjon av laks:

- Laksesmolt til Gaula og Sjøa pågår inntil videre. Vilårsrevisjon er igangsatt

- *Lakserogn til Mossa. Signaler er gitt på at utsettingspålegget endres eller avvikles. I vilkårsrevisjonen for Lundesokna og Søa er framtidig fiskeutsetting ett tema. I tillegg er det satt i gang dialog med Miljødirektoratet om revisjon av utsettingsvilkåret i Gaula.*

Det er på det nåværende tidspunkt derfor svært stor usikkerhet om det er grunnlag for videre drift i settefiskanlegget etter årene 2022/2023.

Tidsfrist for vedtak om etablering av fisketrapp

Som Mattilsynet påpeker, vil ett slikt tiltak utløse krav om desinfeksjon av inntaksvatnet for å unngå inntak av smittsomme sykdommer fra anadrom fisk. Dette medfører at dagens vanninntak må utstyres med UV-desinfisering for å tilfredsstille kravene om desinfeksjon. Dette er ombygginger som må utredes av fagfolk før fisketrapp blir etablert. Mattilsynet mener det også bør gjøres en vurdering opp mot vannforskriften §17-vann som brukes til drikkevann. Melhus kommune påpeker at tiltaket er søknadspliktig.

Med bakgrunn i at:

- *Kraftselskapenes utsettingspålegg endres til andre biotopfremmende tiltak,*
- *Tiltaket er søknadspliktig i henhold til plan og bygningsloven,*
- *Mattilsynets krav om desinfisering av inntaksvann,*

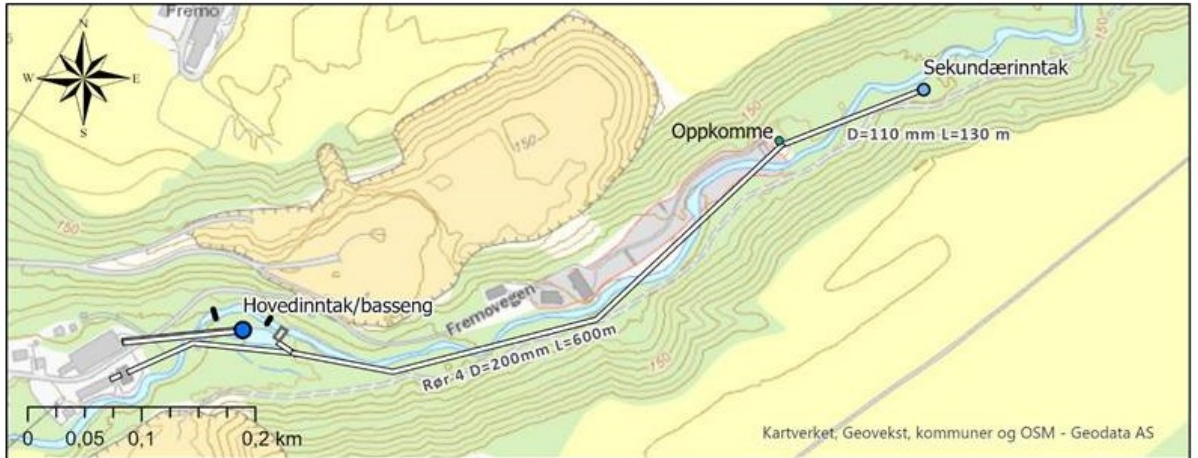
- anmodes om at frist for gjennomføring av tiltak utsettes inntil det foreligger avklaring hvorvidt dagens produksjon av ørret og laks skal videreføres eller ikke. Dette er helt avgjørende for om det er grunnlag for videre drift. Vi ser det lite hensiktsmessig og økonomisk forsvarlig å påkoste store utbedringer i elva og på anlegget om driften om få år skal avvikles.»

3.1 Tilleggsopplysninger

Under befaringen den 5.11.2020 informerte søker om at de i tillegg til vanninntak i Kaldvella også har etablert et inntak fra et oppkomme. NVE ba i e-post av 5.11.2020 om mer informasjon, og mottok den 7.12.2020 følgende informasjon på e-post:

«Vanninntaket som det blir etterspurt informasjon om, er det som er merket som «Sekundærinntak» på kartet i fig. 7 i søknaden (side 13). Sekundærinntaket kan beskrives som en jorddam (naturdam), og dimensjon på dammen er omtrent 3 m x 3 m. Har ikke bilde av denne nå, men kan ettersende når det er snøfritt. Dammen er merket av på vedlagt flyfoto («Sekundærinntak»). Plassering, lengde og dimensjon på vannledningen fra dammen og ned til settefiskanlegget er gitt på kartet i figuren under. Det er først ca. 130 m med en 110 mm ledning, deretter ca. 600 m med en 200 mm ledning som går helt ned til settefiskanlegget.

Oppkommet/kildeutspringet som ble nevnt på befaringen ligger ca. 130 m nedstrøms sekundærinntaket, se grønn sirkel på kartet merket «Oppkomme». Dette er en eldre dam som ikke er i bruk i dag, men den ble nevnt på befaringen som en aktuell supplerende kilde dersom det skulle være behov. Har lagt ved et bilde av denne («dam_som_kan_tilkobles»).»

4 NVEs vurdering

4.1 Sakens bakgrunn og vurdering av søknad

NVE vedtok den 20.12.2019 å kalle inn kultiveringsanlegget på Ler tilhørende AS Settefiskanlegget Lundamo, til konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 66, tredje ledd. I merknader til bestemmelsen heter det i Ot. prp. nr. 39, (1998-99), lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven):

«...gis vassdragsmyndigheten adgang til å kreve konsesjonsbehandling når det foreligger sterke miljømessige hensyn.»

og videre

«Ved selve konsesjonsbehandlingen har vassdragsmyndigheten adgang til å nekte konsesjon slik at tiltaket må stanses. At det er tale om etablert virksomhet, kan etter omstendighetene være et moment av betydning. I praksis vil derfor en slik konsesjonsbehandling vanligvis resultere i at det gis konsesjon med fastsetting av vilkår.»

Bakgrunnen for vedtaket om å kalle inn kultiveringsanlegget til konsesjonsbehandling er at to terskler i Kaldvella tilknyttet inntakskonstruksjonen til kultiveringsanlegget, sperrer for videre oppgang av fisk i vassdraget. Dersom disse tersklene enten blir fjernet, eller det blir etablert fiskepassasje forbi disse, vil om lag 5,3 km elvestrekning igjen bli tilgjengelig for anadrom laksefisk.

Vårt vedtak av 20.12.2019 er begrunnet slik:

«AS Settefiskanlegget Lundamo sitt kultiveringsanlegg på Ler er et konsesjonsfritt anlegg og det er derfor ingen konsesjonsvilkår knyttet til anlegget. Dersom NVE skal sette vilkår til kultiveringsanlegget om tiltak for fiskevandring må anlegget kalles inn til konsesjonsbehandling. I særlige tilfeller der det foreligger sterke miljöhensyn kan NVE ved enkeltvedtak bestemme at et vassdragsanlegg må ha konsesjon jf. vannressursloven § 66.

AS Settefiskanlegget Lundamo informerer i brev av 15.4.2019 om den usikre driftssituasjonen. Videre drift av anlegget vil bli avklart innen 3-5 år, og på bakgrunn av dette ber AS Settefiskanlegget Lundamo «om utsettelse i krav om innkalling til konsesjonsbehandling til situasjonen er nærmere avklart. Vi mener det er lite hensiktsmessig å nå sette i gang en omfattende og ressurskrevende konsesjonsbehandling som kan vise seg å bli uaktuell dersom anlegget avvikles.» I møtet den 1.10.2019 utdypet AS Settefiskanlegget Lundamo situasjonen, og informerte om at de ikke har ressurser til å utforme konsesjonssøknad, utføre ev. anleggsarbeid for å åpne opp for fisk oppstrøms inntakskonstruksjonen, og til å installere renseløsning for desinfeksjon av inntaksvann. Settefiskanlegget informerte også om at fordi de har stamfisk i anlegget tillater ikke Mattilsynet annen løsning for desinfeksjon enn fysisk sperre for oppgang av anadrom laksefisk. Dersom øvre del av Kaldvella blir tilgjengelig for anadrom laksefisk vil dette medføre at kultiveringsanlegget må stenge. Dette har Mattilsynet senere avkrefet ovenfor NVE med beskjed om at det ikke finnes noe i deres regelverk som hindrer at fysisk fiskesperre blir erstattet av annen metode for desinfisering av inntaksvann til kultiveringsanlegg med stamfisk i anlegget. NVE informerte om at dersom kultiveringsanlegget blir innkalt til konsesjonsbehandling vil utforming av konsesjonssøknad ha fokus på å beskrive tiltak for å fremme fiskevandring i elva. Det vil ikke være nødvendig med forundersøkelser eller andre typer utredninger i forkant av innsendelse av konsesjonssøknad. Dette vil begrense hvor ressurskrevende det vil være å utforme en konsesjonssøknad. Frist for å gjennomføre tiltak er innen 2021, så NVE kan ikke vente flere år med å ta stilling til om anlegget skal kalles inn til konsesjonsbehandling. Dersom gode grunner taler for det kan NVE som vilkår i en vassdragskonsesjon vurdere å ev. sette frist for utføring av tiltak til etter 2021.

Ifølge temarapport nr. 7, (publisert november 2019) fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning: «Klassifisering av tilstanden til 430 norske sjøørretbestander», er bestandsstatusen for sjøørret i Gaulavassdraget klassifisert til «Dårlig». 48 % av de undersøkte vassdragene har enten bestander av sjøørret med bestandstilstand «Svært dårlig» eller «Dårlig». Bare 20 % av bestandene ble vurdert til å være i god eller svært god tilstand. Rapporten oppsummerer påvirkningene slik: «Den klart største negative påvirkningen på sjøørreten var lakselus, som påvirket svært mange av de vurderte bestandene. Vannkraftregulering og landbruk hadde også en stor negativ effekt på mange av bestandene. Deretter kom samferdsel og fangst som viktige påvirkninger. For Gaulavassdraget er lakselus, arealinngrep og landbruk oppført som de viktigste påvirkningsfaktorene.

NVE mener et viktig virkemiddel for å bedre bestandssituasjonen for sjøørret i Gaula er å sikre rekruttering. Som tidligere nevnt er tilbakeføring av tapt areal i Kaldvella ovenfor dagens dam og inntakskonstruksjon tilhørende AS Settefiskanlegget Lundamo, vurdert av NIVA (Rapport 1497) som et av de største enkelttiltakene for sjøørret i sidevassdrag i Gaula. Tiltaket er vurdert til å ha stor kost/nytteverdi, og til å være samfunnsøkonomisk lønnsomt.

NVE kan kalle inn konsesjonsfrie kultiveringsanlegg til konsesjonsbehandling etter § 66 i vannressursloven i særlige tilfeller der det foreligger sterke miljøhensyn. NVE mener det er viktig å få på plass vilkår for å bedre situasjonen for sjøørret i vassdraget. Kultiveringsanlegget på Ler kalles derfor inn til konsesjonsbehandling etter § 66 i vannressursloven. AS Settefiskanlegget Lundamo må søke om konsesjon til fortsatt drift av kultiveringsanlegget. Hovedformålet med innkallingen er å fastsette vilkår for tilrettelegging for fiskevandring. Søknaden må derfor inneholde konkrete tiltak som er egnet til å bedre fiskevandring forbi inntakskonstruksjon og dam.»

Når et vassdragstiltak først er innkalt til konsesjonsbehandling, vil behandlingen av søknaden skje etter de vanlige konsesjonsreglene i vannressursloven §§ 8 og 25. I prinsippet kan det ved innkalling også avslås en konsesjonssøknad, men forarbeid og rasjonelle hensyn tilsier at dette ytterst sjelden vil være et reelt alternativ.

I høringen av denne saken har det heller ikke vært noen som har uttalt at søknaden skal avslås, og at kultiveringsanlegget som følge av det da må nedlegges. Alt fokus har vært rettet mot hvilke vilkår som skal fastsettes. Vår diskusjon frem mot en konklusjon vil derfor i langt større grad enn vanlig være å drøfte og vurdere de krav om hvordan tiltak skal utføres og nytteverdien av disse.

4.2 Sjøørret

Som tidligere nevnt i kap. 4.1 er bestandsstatus for sjøørret i Gaulavassdraget klassifisert som «dårlig». Tilrettelegging for fiskevandring forbi inntakskonstruksjonen til kultiveringsanlegget i Kaldvella er regnet som det største enkelttiltaket for å bedre rekruttering av sjøørret i Gaulavassdraget. Omtrent 5,3 km elvestrekning vil bli tilgjengelig for anadrom laksefisk.

Melhus kommune anbefaler at et sideløp til Kaldvella som i dag er avstengt blir gjenåpnet og øvre terskel blir åpnet dersom kultiveringsanlegget legger ned driften. Videre uttaler kommunen at «*laksetrapp bør utføres i klimanøytrale materialer*». Trøndelag fylkeskommune uttaler bl.a. at «*Ved gjennomføring av tiltaket må det være fokus på kvalitetssikker utforming av fisketrappene. Det vil blant annet si riktig høydeforskjell samt vanndybde i bassenget. I tillegg må det sikres en toveis fiskevandring, både oppvandring og nedvandring. For uttak av vann til kultiveringsanlegget er det viktig at vannføringen i elven ikke blir betydelig påvirket. Hvor høy vannføring Kaldvella har fremkommer ikke i søknaden, men fylkeskommunen forutsetter at minstevannføring for fisk blir ivarettatt. Dette gjelder også tørrvårsperioder.*»

Den beste løsningen for å tilrettelegge for fiskevandring er at vandringshinder fjernes. Nedre terskel/terskel 2 har ingen opplagt funksjon i dag. NVE er enig med søker i at den beste løsningen er å fjerne terskelen. Etter at terskelen er fjernet mener NVE at området så langt som mulig må tilbakeføres til tilstanden slik den var før terskelen ble etablert.

For nedlegging av vassdragsanlegg følger det direkte av vannressursloven at dersom eieren ikke lenger vil holde anlegget ved like, skal anlegget fjernes og vassdraget så langt som mulig tilbakeføres til forholdene slik de var før anlegget ble bygd, jf. vannressursloven § 41. Alternativet til nedlegging er at noen andre overtar anlegget. Dette innebærer at dersom driften ved anlegget opphører og ingen ønsker å overta anlegget, skal inntakskonstruksjonen, inkludert terskel 1 fjernes. Gjenåpning av sideløpet vil etter vår vurdering også inngå under bestemmelsen om at vassdraget så langt det er mulig skal tilbakeføres til forholdene slik de var før anlegget ble bygd. Det er derfor ikke nødvendig å stille særskilte vilkår om nedlegging i en tillatelse til vannuttak fra Kaldvella til fiskeproduksjon og etablering av fiskepassasje.

NVE er enig med fylkeskommunen i at det skal etableres en toveis fiskepassasje. Primært vil formålet med fiskepassasjen være å tilrettelegge for at gytemoden sjøørret kan vandre opp forbi terskel 1, samt at utvandrende smolt skal kunne vandre trygt ned forbi terskelen. Fiskepassasjen bør også fungere som toveis fiskepassasje for gytemoden laks og laksesmolt. For å ivareta næringsvandring til og ev. overvintring av laksefisk i vassdraget bør fiskepassasjen fungerer som toveis passasje for alle årsklasser av anadrom laksefisk. Det er ikke ønskelig at utformingen av fiskepassasjen medfører at denne selekterer på fiskestørrelse.

Det er etter vår vurdering ikke realistisk å kreve at fiskepassasjen fungerer uansett størrelse på vannføringen i Kaldvella. NVE mener fiskepassasjen må fungere som toveis passasje ved vannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring eller større (vannføring ≥ 200 l/s).

Etablering av fiskepassasje i elveløpet vil være å foretrekke. En mulighet kan være å etablere et sideløp ved terskelen, eller endre utforming på terskelen, men dette forutsetter at terskelens funksjon i forhold til inntaket til kultiveringsanlegget samtidig kan opprettholdes. Dersom det ikke er mulig å etablere et sideløp ved terskelen, eller endre utforming av terskelen, er alternativet etablering av fisketrapp. For å få etablert en fiskepassasje som fungerer etter formålene mener NVE at det må etableres en helhetlig løsning som innebærer tiltak i selve elveløpet, både oppstrøms og nedstrøms terskelen. Dette kan for eksempel være å etablere kulper som hvilesteder for fisk.

Videre mener vi at det er viktig at utformingen av fiskepassasjen er solid, og enkel å vedlikeholde. Fiskepassasjen bør så langt som mulig bygges av klimanøytralt materiale.

Middelvannføringen i Kaldvella er for et normalt år beregnet til 492 l/s, og for et tørt år beregnet til 406 l/s. Alminnelig lavvannføring er beregnet til 195 l/s, mens 5-persentil for sommer- og vinterperioden er beregnet til hhv. 194 l/s og 193 l/s. Cirka 43 % av nedbørfeltet til Kaldvella har kildeopprinnelse. Dette gjenspeiles i lav differanse mellom middelvannføring og lavvannføringer i elva. Den høye andelen av tilsig med kildeopprinnelse i nedbørfeltet gjør at det er lite sannsynlig at elva i perioder går tørr. Dette stemmer også overens med driftserfaringene til kultiveringsanlegget. I forhold til behovet for å pålegge slipp av minstevannføring vektlegger NVE at kultiveringsanlegget har et kontinuerlig vannbehov, at anlegget allerede er etablert, og at det ikke finnes mulighet for å magasinere vann. Maksimale vannbehov for kultiveringsanlegget er 66 l/s. I tørre perioder vil anlegget ta av alminnelig lavvannføring, men vannuttaket vil ikke tørrelegge vassdraget. NVE kan begrense vannuttaket ved å fastsette størrelse på maksimalt vannuttak som vilkår i vassdragskonsesjonen. Dette vil være en forbedring for vassdragsmiljøet i forhold til tidligere, fordi omsøkte maksimale vannuttak er lavere enn dagens maksimale vannuttak.

4.2.1 Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om tillatelse for vannuttak til landbasert oppdrett og tilrettelegging for fiskevandring legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 12.2.2021. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jmfør naturmangfoldloven § 8.

Nedre del av Kaldvella, fra elva sitt utløp i Gaula og opp til inntakskonstruksjonen er avgrenset som den verdifulle naturtypen «*viktig bekkedrag*» og verdivurdert som «*viktig*». Både laks og sjørret benytter områder av elva som gyte- og oppvekstområder. En formalisering av driften ved kultiveringsanlegget ved å gi en konsesjon i medhold av vannressursloven §§ 8 og 25, vil etter NVEs mening bidra til ivaretagelse av forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 og bidra til ivaretagelse av forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår i konsesjonen. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12. Både etablering av fiskepassasje og installasjon av renseteknologi i anlegget for desinfeksjon av vann som erstatning for fiskesperre, er i tråd med disse bestemmelsene i naturmangfoldloven.

4.3 Verneplan for vassdrag og nasjonale laksevassdrag

Gaulavassdraget ble vernet i vedtak av 19 juni 1986, om verneplan III for vassdrag. Vernet omfatter hele nedbørfeltet til Gaula, herunder sidevassdrag som Kaldvella. I St.prp. nr. 89 (1984 - 1985) Verneplan for vassdrag III, beskrives verneverdiene slik: *«Elva har en betydelig laksestamme over en stor strekning og både for jakt og fiske har nedbørfeltet meget stor rekreativ verdi. På grunn av sin størrelse og varierte berggrunn fanger Gaula opp det meste av biotop og artsmangfoldet i de sørlige deler av Trøndelagsregionen. Som typevassdrag står det sentralt. Vassdraget har store verdier av spesiell naturvitenskapelig karakter. Det inneholder en rekke fluvialgeomorfologiske og kvartærgeologisk verdifulle lokaliteter. Det knytter seg særlig botaniske interesser til suksesjoner langs elvekanten, og et svært artsrikt fugleliv er knyttet til skog og våtmarker. Kulturminnene belyser et stort spekter av sosiale miljøer. En eventuell utbygging vil føre til tap og ulemper for reindriften i vassdragets østlige deler.»*

Gaulavassdraget er også et nasjonalt laksevassdrag. Beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag skal sikre at det ikke gjennomføres nye tiltak som kan være til nevneverdig skade for laksen. Ifølge St.prp. nr. 32 (2006-2007) *«Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og lakseffjorder»* er det den konkrete virkningen av et tiltak som vil avgjøre hvordan den enkelte sak skal behandles.

NVE ivaretar verneverdiene i verna vassdrag og ivaretagelse av laksens levevilkår i nasjonale laksevassdrag gjennom vannressurslovens særregler om vernede vassdrag og nasjonale laksevassdrag, jf. vannressursloven kapittel 5. Søknaden til AS Settefiskanlegget Lundamo om vannuttak fra Kaldvella og etablering av fiskepassasje forbi anleggets inntak i Kaldvella skal vurderes etter særregler i vannressursloven §§ 35 og 35a.

I vernede vassdrag kan eksisterende anlegg bestå og igangværende virksomhet fortsette om ikke annet følger av §§ 66 og 67, jf. vannressursloven § 35, første ledd. Ved behandling av tiltak i verna vassdrag skal det legges vesentlig vekt på hensynet til verneverdiene i vassdraget, jf. vrl § 35 nr. 8. Etter NVEs vurdering vil ikke tiltaket påvirke kjente kulturminner, utøvelse av friluftsliv eller reindrift. Nedbørfeltet til Kaldvella har store verdier av naturvitenskapelig karakter, med fluvialgeomorfologiske og kvartærgeologisk verdifulle lokaliteter. Disse kvalitetene er ikke representert innenfor tiltaksområdet, og blir derfor ikke berørt. Formalisering av vannuttaket fra Kaldvella vil fastsette størrelse på maksimalt vannuttak. Dette vil sammen med tilrettelegging for fiskevandring i Kaldvella bidra til å ivareta naturmangfoldet i vassdraget. Selv om tiltaket i hovedsak er myntet på sjørret, vil etablering av fiskepassasje også gi laks mulighet til å benytte øvre del av Kaldvella som gyte- og oppvekstområde. De omsøkte tiltakene vil styrke verneverdier i vassdraget og kan bidra til økt rekruttering av laks. Tiltaket vil dermed ikke være i konflikt med verken verneverdiene i vassdraget eller beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag.

4.4 Frist for utførelse av tiltak

AS Settefiskanlegget Lundamo informerer om at det på nåværende tidspunkt er svært usikkert om det er grunnlag for videre drift av kultiveringsanlegget etter årene 2022/2023. På bakgrunn av at kraftselskapenes utsettingspålegg endres til andre biotopfremmende tiltak, etablering av fiskepassasje må avklares etter plan- og bygningsloven, og Mattilsynets krav om desinfisering av inntaksvann, anmoder AS Settefiskanlegget Lundamo om at frist for gjennomføring av tiltak utsettes inntil det foreligger avklaring hvorvidt dagens produksjon av ørret og laks skal videreføres eller ikke. Dette er helt avgjørende for om det er grunnlag for videre drift. De ser det lite hensiktsmessig og økonomisk forsvarlig å påkoste store utbedringer i elva og på anlegget om driften om få år skal avvikles.

Vanligvis når NVE gir konsesjon etter vannressursloven som formaliserer drift av eksisterende akvakulturanlegg er fristen til å få utført pålagte tiltak tre år fra vedtaksdato. For AS Settefiskanlegget Lundamo vil dette gi en frist frem til 2.3.2024 for utførelse av tiltak.

NVE har tidligere, bl.a. i vårt vedtak om å kalle inn kultiveringsanlegget til konsesjonsbehandling, henvist til tiltak registrert i vann-nett med id 1102-1246-M. Vi har videre informert om at fiskepassasje må etableres raskt fordi dette tiltaket skal være utført innen utgangen av gjeldende planperiode, dvs. innen 31.12 2021. Det viser seg imidlertid at det er tiltak registrert i vann-nett med id 1102-1782-M som er myntet på å fjerne påvirkningen de to tersklene har på fiskevandring i Kaldvella. Dette tiltaket har neste planperiode som tidsfrist. Dermed er fristen for å få utført tiltaket i henhold til vannforskriften innen utgangen av 2027. For mer informasjon om forholdet til vannforskriften, se kapittel 6 om forholdet til annet lovverk.

En frist på tre år fra vedtaksdato for vårt vedtak, jf. vannressursloven § 27, er etter vår vurdering tilstrekkelig frist for utføring av tiltak. Dette gir AS Settefiskanlegget Lundamo tilstrekkelig med tid til detaljplanlegging av renseløsning for desinfisering av inntaksvann og utforming av fiskepassasje. Selve utførelsen av tiltak kan avvete til 2023.

4.5 Oppsummering

Nedre terskel ved inntakskonstruksjonen skal fjernes. Det skal etableres fiskepassasje slik at fortrinnsvis sjøørret, men også laks kan passere øvre terskel ved inntakskonstruksjonen til kultiveringsanlegget. Ca. 5,3 km elvestrekning i øvre del av Kaldvella vil bli tilgjengelig som gyte- og oppvekstområde for anadrom laksefisk. Dette er det største enkelttiltaket for å bedre forholdet for sjøørret i Gaulavassdraget. Tillatelse til vannuttak fra Kaldvella vil formalisere driften ved kultiveringsanlegget.

Gaulavassdraget er både verna vassdrag og nasjonalt laksevassdrag. De omsøkte tiltakene vil styrke verneverdier i vassdraget og kan bidra til økt rekruttering av laks. Etter en helhetsvurdering mener NVE at tiltaket er positivt for ivaretagelse av verneverdiene til Gaulavassdraget og ikke i konflikt med beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag, jf. vannressursloven §§ 35 og 35a.

5 NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE mener at tiltaket vil ivareta verneverdier i vassdraget og ikke er i konflikt med beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag, jf. vannressursloven §§ 35 og 35a. NVE gir AS Settefiskanlegget Lundamo tillatelse etter vannressursloven § 8 til fortsatt drift av kultiveringsanlegget (settefiskanlegget) avd. Ler med vannuttak fra Kaldvella. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

6 Forholdet til annet lovverk

6.1 Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

6.2 Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Statsforvalteren om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

6.3 Forholdet til EUs vanddirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling Kaldvella tilhører vannområde Gaulavassdraget og inngår i «*Regional vannforvaltningsplan for vannregion Trøndelag 2016-2021*», med tilhørende tiltaksprogram. Planen ble vedtatt av fylkestinget i Nord-Trøndelag den 10.12.2015, og vedtatt av fylkestinget i Sør-Trøndelag den 16.12.2015. Klima- og miljødepartementet godkjente planen den 1.7.2016, med endringer knyttet til regulerte vassdrag.

Under gis en kort beskrivelse og vurdering av den aktuelle vannforekomsten. Beskrivelsen av dagens tilstand er basert på informasjon i vann-nett.no (pr. 7.2.2021), Regional vannforvaltningsplan for vannregion Trøndelag 2016-2021, og tiltaksprogrammet (tiltakstabell innsjø for vannområde Trøndelag), som er tilgjengelig via vannportalen.no.

Inntakskonstruksjonen til kultiveringsanlegget ligger i vannforekomsten Kaldvella, øvre del (122-228-R). Vannforekomsten er klassifisert som naturlig, og er i vann-nett beskrevet som «*små, moderat kalkrik og klar*». Økologisk tilstand er oppført som «*dårlig*». Tilstandsvurderingen har høy pålitelighetsgrad.

For vannforekomsten er det registrert en rekke påvirkninger. Påvirkningen «*dammer, barrierer og sluser for annen aktivitet*» er oppført til å ha stor påvirkningsgrad. Tiltaket «*1102-1782-M Fiskepassasje forbi inntaksdam i Kaldvella*» er et av tre tiltak registrert for å bedre økologisk tilstand i vannforekomsten, og hensikten med tiltaket er å fjerne denne påvirkningen. Tiltaket har status som «*planlagt*» med prioritet «*planperiode 2022-2027*».

Vannforskriften § 12 skal vurderes når det skal fattes enkeltvedtak om ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst som kan medføre at miljømålene ikke nås eller at tilstanden forringes. Dette tilfellet innebærer hverken ny aktivitet eller nye inngrep, ut over det å etablere fiskepassasje, et tiltak som er foreslått i henhold til vannforskriften for å bedre økologisk tilstand i vannforekomsten. Vi vurderer det slik at §12 derfor ikke kommer til anvendelse.

Mattilsynet uttaler at på generelt grunnlag bør tiltaket vurderes etter vannforskriften § 17. Etter det NVE kjenner til er det ikke etablert noen privat vannforsyning med uttak direkte fra Kaldvella oppstrøms kultiveringsanlegget, eller etablert grunnvannsbrønner innenfor denne delen av vannforekomsten. Etter vår vurdering er det lite trolig at det oppstrøms inntakskonstruksjonen til kultiveringsanlegget finnes drikkevannsuttak hvor uttaket er mer enn 10 m³/døgn i gjennomsnitt eller forsyner flere enn 50 personer.

7 Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

7.1.1 Post 1: Vannuttak

Vannforbruk ved kultiveringsanlegget skal registreres automatisk. Den tekniske løsningen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

7.1.2 Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Konsesjonen gjelder fortsatt drift av kultiveringsanlegget til AS Settefiskanlegget Lundamo avd. Ler til produksjon av fisk til kultiveringsformål. Tillatelse omfatter eksisterende vannuttak fra Kaldvella og fra kildefremspring/oppkomme. Videre omfatter tillatelsen eksisterende inntakskonstruksjoner og vannledninger. Tillatelsen gjelder også etablering av fiskepassasje forbi øvre terskel/terskel 1, og fjerning av nedre terskel/terskel 2 i Kaldvella.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs miljøtilsyn og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Eksisterende inntakskonstruksjon	Eksisterende hovedinntak, sekundærinntak, konstruksjon for overføring av oppkomme, terskel 1 og vannledninger, vist på figurene 1-3 i bakgrunnsnotatet videreføres. Disse kan tilpasses etablering av fiskepassasje og anlegg for rensing/desinfeksjon av inntaksvann.
Største vannuttak	Søknaden oppgir 66 l/s.
Gjennomsnittlig maksimalt vannuttak	Søknaden oppgir 51 l/s.
Terskel 2	Terskelen skal fjernes og vassdraget skal så langt som mulig tilbakeføres til opprinnelig tilstand. Det skal være mulig for fisk, alle årsklasser, å vandre opp og ned i denne delen av elva på alle vannføringer.
Etablering av fiskepassasje ved terskel 1	Det skal etableres en toveis fiskepassasje forbi terskel 1. Primært er hensikten med fiskepassasjen å tilrettelegge for oppvandring av gytemoden sjørret og utvandring av smolt. Fiskepassasjen skal utformes slik at den ikke selekterer laksefisk ut fra størrelse/årsklasser eller art. Fiskepassasjen skal fortrinnsvis etableres i elva, og ha en helhetlig utforming som ivaretar at fisk kan ta seg frem til fiskepassasjen og gi mulighet for hvile før videre oppgang eller nedvandring. Utvandrende fisk skal sikres trygg utvandringmulighet, uten feilvandring inn i inntaket til kultiveringsanlegget. Dersom det ikke er mulig å etablere fiskepassasje i elva, kan det heller etableres fisketrapp.

	<p>Fiskepassasjen skal fungere som toveis fiskepassasje så lenge vannføringen i elva ved inntaket til kultiveringsanlegget er 200 l/s, eller høyere.</p> <p>Dersom det ikke er mulig å etablere en fiskepassasje for laksefisk som fungerer for begge arter uansett størrelse på fisken, skal fiskepassasjens primære hensikt prioriteres. Tiltakshaver skal da ved innsendelse av detaljerte planer begrunne hvorfor det ikke er teknisk mulig å utforme fiskepassasjen slik at den fungerer for laksefisk uansett størrelse på fisken.</p> <p>Nøyaktig, teknisk utforming av fiskepassasjen skal planlegges i samråd med en faglig kvalifisert person. NVE har ansvar for endelig godkjenning gjennom godkjenning av detaljplanen.</p> <p>Opp- og nedvandring skal videoovervåkes, eller på annen måte dokumenteres. Dokumentasjon på at fiskepassasjen fungerer etter hensikten skal legges frem for NVEs miljøtilsyn etter første driftsår og deretter ved behov.</p>
--	---

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

7.1.3 Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

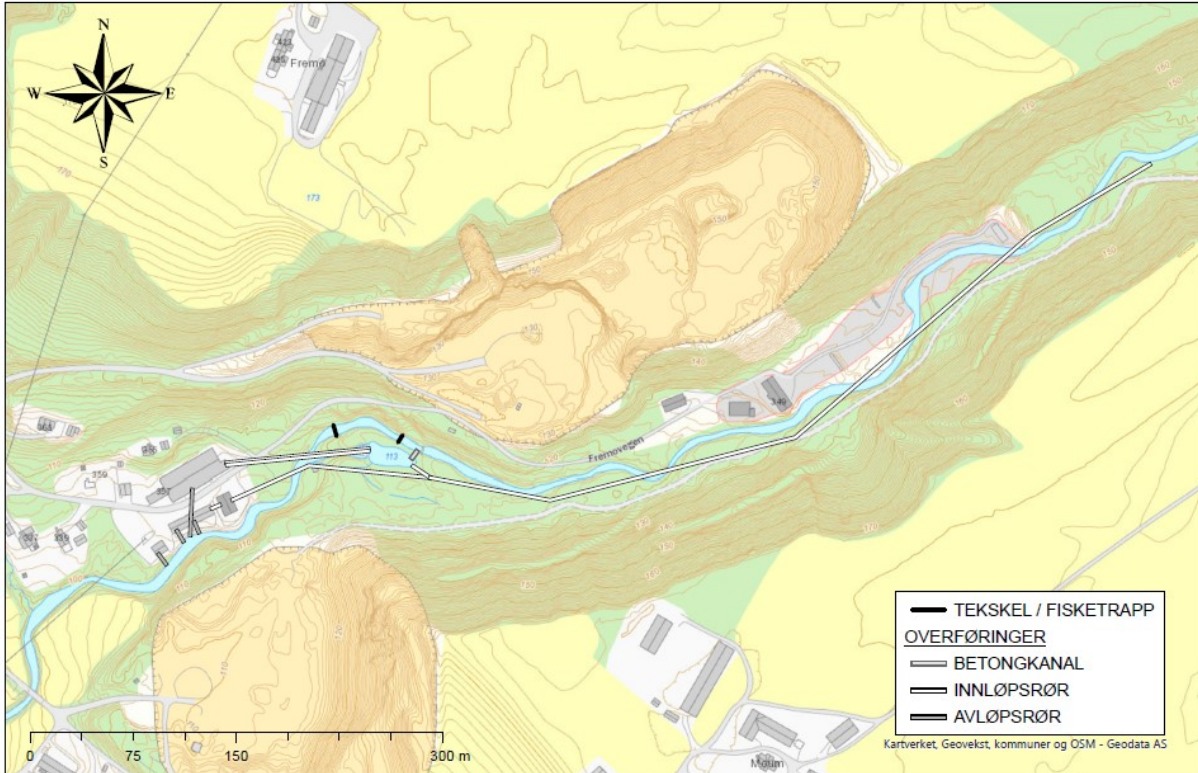
7.1.4 Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

8 Vedlegg

Detaljkart over inntakskonstruksjonen til kultiveringsanlegget (kalt vedlegg 3. detaljkart 1:3 000) og prinsippskisse for fiskepassasje (kalt vedlegg 4.Fisketrapp)

VEDLEGG 3. DETALJKART 1:3 000

asplan viak

Vedlegg 4. Fiskepassasje

